A CMB Cold Spot szupervoid eredete

Kovács András¹, *Szapudi István*, Ben Granett, Frei Zsolt, Joe Silk, Fabio Finelli, Juan García-Bellido, Francesco Paci, & Pan-STARRS1 Collaboration

¹Eötvös University, Budapest; október 6.-tól IFAE Barcelona

András Kovács

A CMB Cold Spot

- felfedezés a WMAP adatokban, majd a Planck is látja
- **2** -3σ fluktuáció (Cruz et al. 2006), $\Delta T \simeq -100 \ \mu K$
- mérete 5°, de meleg gyűrű veszi körül 15° sugárnál
- magyarázatok: szupervoid, párhuzamos Univerzum, szimpla statisztikus fluktuacio, kozmikus textúra

Szupervoid hipotézis

Dark Energy dinamikai tesztelése

 az R > 100h⁻¹Mpc méretű struktúrák lenyomatot hagynak a CMB-n (Integrált Sachs-Wolfe effektus, röviden ISW)

András Kovács

Szupervoid hipotézis

Imprints of superstructures - Granett et al. (2008)

- Granett, Szapudi és Neyrinck 4.4σ korrelációt talált egy 50-50 elemű mintában
- a jel erőssége viszont 2σ ellentmondásban áll a ΛCDM modellel...

András Kovács

Szupervoid hipotézis

Imprints of superstructures - Granett et al. (2008)

Inoue & Silk (2007): ~ 200h⁻¹Mpc méretű, δ = -0.3 mélységű szupervoid okozhatja a Cold Spot-ot
többen, több módon is keresték

For: $1,-50^\circ$ field from smoothed NVSS at 3.4° resolution, contrast at $l=200^\circ, b=-51^\circ$. Uslass range from 0.3 mJy beam ^-l (blast) to 21.5 mJy beam ^-l (white). A 10° diameter circle indicates the position and size of the WMAP cold spot.

▲口 > ▲母 > ▲目 > ▲目 > ▲目 > ▲日 >

András Kovács

WISE-2MASS galaxisok

Machine learning

◆□ > ◆□ > ◆臣 > ◆臣 > ─ 臣 ─ のへで

András Kovács

WISE-2MASS galaxisok

Galaxis katalógus

◆□▶ ◆□▶ ◆臣▶ ◆臣▶ 三臣 - つへぐ

András Kovács

A szupervoid felfedezése

Q1: van-e egy szignifikáns szupervoid a Cold Spot régióban?

András Kovács

A Cold Spot magyarázata a szupervoiddal

Q2: milyen fizikai mechanizmus felel az effektusért?

$$\Delta \Phi \approx -\frac{\Omega_m}{2} \Big(\frac{r_c}{c/H_0}\Big)^3 (1+2z)^{1/2} (1+z)^{-2} \ \delta \approx \frac{1}{2} \frac{\Delta T}{T}$$

lineáris ISW modell? Nem.nem-lineáris LTB modell? Talán.

Bal: sűrűség profil vs. nem-lineáris LTB szupervoid modell
Jobb: a piros profil a modell jóslata a CMB profilra

András Kovács

A Cold Spot magyarázata a szupervoiddal

Q2: milyen fizikai mechanizmus felel az effektusért?

・ロ・・ 日・・ 田・・ 日・ うらぐ

András Kovács

A Cold Spot magyarázata a szupervoiddal

Q2: milyen fizikai mechanizmus felel az effektusért?

András Kovács

Szupervoid katalógusok és szimulációk

Q3: milyen ritka a felfedezett szupervoid?

- valami még talán hiányzik a szimulációkból...
- a tipikus fluktuáció $200h^{-1}Mpc$ skálákon $\sigma_{200} \approx 0.04$, azaz a mérésünk $\geq 3.5\sigma$ egy fluktuációt jelent

< ロ > < 同 > < 三 >

a szupervoid elég ritka, de nem lehetetlenül ritka

András Kovács

Továbblépési lehetőségek

Vannak-e hasolnó objektumok?

- találtunk még egy szupervoidot is az adataink közt, és a Cold Spot régiót új adatokkal is megvizsgáltuk
- SuperCOSMOS-WISE-2MASS photo-z minta a teljes elérhető égboltra

András Kovács

Médiamegjelenés

IFLS, New Scientist, Sky&Telescope

András Kovács